

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Care de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 lei 3.

STEAG RIDICAT LA

1838

GILBARIȚIU

ȘI SFINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU

MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513

Abonamentul anual lei 300. Autorități și Societăți lei 600.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 82

Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Miercuri 27 Octomvrie 1943

Anul 106

Revoluția din 1918

Consiliile naționale

de V. Branisce

Cea dintâi grijă a conducătorilor
poporului român din Transilvania a fost
organizarea vieții acestei provincii, care
trecea prin frământări revoluționare.
Vechii stăpâni, deținătorii „de drept” ai
puterii, pierduseră situația „de fapt”.
Un drept mai organic înlocuise simu-
lacrul lor de drept. Era un drept
izvorit din dreptate.

Statul lor se năruise asemenea
castelelor clădite din cărți de joc. A
fost deajuns o singură suflare, venită
din adâncurile subjugării noastre, și tot
ce se clădise cu viclenie, ură și dorință
de năpăstuire, toate așezările întemeiate
pe lucrarea aurtu-verzule a penel de cocoș
se destrămară și se risipiră ca făina
orbului.

Ordinea, trâmbitata ordine, sus-
ținută pe lucrul balonetei, se transformă
într-o uriașă sarabandă. Desmățul, jaful
și comunismul rânjeau hidos, ară-
tându-și colții.

În această situație și-a verificat
neamul nostru înnăscutul său simț po-
litic. Atunci a arătat el unei lumi, — por-
nise mai curând să ne defăimeze, decât
să ne susțină — că noi suntem nu numai
capabili să creăm un stat românesc pe
ruinele unei „milenare” Ungarii, ci noi
suntem singurii chemați să restabilim
ordinea și viața normală pe acest pământ,
al nostru din vechi.

În acele zile de frământări, con-
ducătorii Transilvaniei, în orice situație se
găseau și oriunde îl asvârlise acel destin
vrăjmas, ce risipise atâta energie româ-
nească, au acționat ca purtați de o
hațetă magică. Același gând, aceeași
arzătoare dorință, aceleași măsuri au
fost luate simultan de conducătorii de
pretutindeni ai Transilvaniei.

Și, Doamne, departe mai fuseseră
aruncați de soartă!

Prizonierii în taigalele și tundrele
Siberiei, voluntarii în armatele desrobi-
toare, ostași purtând uniforme dușmane
intereselor noastre, fiii Transilvaniei au
înțeles în acele clipe bătăia ceasului
istoriei. Voința lor neclintită a pus în
mișcare minutarele înțepenite. Iar viața
românească, oprimata vleață ce gâlgăia
în straturile subterane, a fășnit victorioasă
la suprafață. Așa se făcu dreptate Tran-
silvaniei.

Vol, luptători de acum un sfert de
secol, cititori ai celor dintâi Consilii Na-
ționale la Viena și Praga, la Pola și la
porțile Verdunului, luptători de acasă, ce
ați dat flință acestor Consilii în toate
așezările Transilvaniei, plecați-vă din
nou urechea ca să desprindeți durerea
ceasului de față.

Sfaturi

de

Ion Colan

Vedem lucrurile cu ochii
noștri, așa cum alții le văd cu ai
lor. Din confruntarea punctelor de
vedere, din acest paralelism răsare,
unde va, pe la mijloc, adevărul.

Se recunoaște, deci, aprioric,
că fiecare punct de vedere se
sprijină pe ceva ce teoretic poate
fi perfect documentat, are toate
elementele spre a fi realizat, numai
că practic vorbind lucrurile au în
ele un anumit procent de iluzie.

Problema, ziaristic pusă, e
una:

Să crezi în ceea ce spui, în
ceea ce scrii.

Să n'avem amarul regret al
lui Eminescu:

„Voi credeți în scrisul vostru,
noi nu credem în nimic”.

Aceasta ca ziarist și ca om.

Iar ziaristul, prin funcția lui,
fiind pus să îndrume, trebuie să fie
străin de alte interese decât ale
neamului.

Răstignit la masa de lucru,
cel care crede va îndura zi de zi
chinul tantalic de a-și cimentea
gândurile în scris. Va arde, să-și
încălzească cititorii, dar se va
consuma pe sine și nimeni nu va
băga de seamă aceasta. Ca opai-
țele de campanie: când se sfârșesc,
nimeni nu le împospătează,
ci le înlocuiește.

Dacă pornești la drum cu o
credință, nu poți vedea lumea
decât cu ochii tăi.

De ce să închiriezi ochelari
— se propun chiar colorați, —
dacă simți că nu ți se potrivesc?

Când crezi nu poți fi nici
îndreptat, nici stricat. Nu, pentru că
cel care crede a ajuns viitorul din
urmă, cum spunea poetul. El s'a
adunat de pe toate drumurile, nu
mai bate toate potecile, nu mai
intră în toate crâșmele. Și, ceea ce
ni se pare nouă mai important,
nu-l mai bat toate vânturile.

Noi credem că vom fi iar
cum am fost. Pe linia aceasta,
fără capitulări, vom merge până
la capăt. Îndoielile unora nu ne
descurajează, optimismul altora nu
ne poate mări credința, după cum
nici evenimentele, mai luminoase
sau mai întunecate, nu ne pot
influența. E atât de mare credința
în noi, încât într-o zi — aveți
răbdare! — de vom spune unui
deal să se mute, se va muta.

Dacă cineva altfel crede, noi
nu vom încerca să-l determinăm
a-și modifica ceva ce face parte,
organic, din gândirea lui.

Iar sfaturile, care uneori ni se
dau, de a ne schimba la față, sunt
nuci aruncate 'n perete.

Se poate întâmpla ca din
punctul altora de vedere să greșim.

Chestiunea este să nu greșești
din al tău.

Invățământul practic

Duminecă s'a inaugurat în Pa-
latul muzeului de „Artă națională”
expoziția documentară a învățămân-
tului practic.

Creșterea și îndrumarea tine-
retului începând din grădinițele de
copii, din școlile primare, secundare
și superioare de a-și dezvolta
toată energia și talentul pentru ne-
cesitățile neamului este nu numai
o poruncă a vremurilor aspre ce le
trăim, ci și un element de înche-
gare a vieții sociale și de stat.

A fi cel dintâiu îndrumător
priceput și instruit cu ultimele cu-
ceriri ale tehnicii în mijlocul satu-
lui sau într-un sector de oraș pen-
tru care te pregătești, înseamnă a-ți
câștiga încrederea și urmarea ne-
condiționată al celor pentru care
te-ai pregătit.

Tu însuși vei fi un îndrăgostit
al meseriei tale, iar cei conduși te
vor respecta și urma fără șovăire.

Nu vor mai fi posibile dezertări
și schimbări de directive în

— Continuare în pag. 5 a —

În ceea ce ne privește, nicio
teamă!

Când ești gata să mori pentru
neamul tău, nu mai poți fi capabil
să-ți faci din ideal tarabă și din
credință marfă.

Unii când spun: suntem gata
să murim, o spun fără s'o creadă;
vorbesc la figurat.

Noi socotim că figurile acestea
de stil sunt apă de ploaie, dacă
nu porți în tine hotărârea intimă
de a schimba literatura în realitate.

Cel ce crede este în stare
s'o facă.

Iară noi credem.

Intoarcere de pe front

Atacul dela Dzanfona Allegro, ma non troppo

Cota 19.8.

— Unde, arhanghelul ei, o mai fi
și cota asta?

De azi dimineață picioarele nu
ne-au mai stat. Acum mergem târiș, de
parcă ni-s cismele pline cu plumb.

Ui-te și-o vale, cu apa nomoloasă,
în lungul căreia-s numai gropi. Din
loc în loc câte-un cal cu picioarele spre
cer. Vad de trecere nicăiri. În căutarea
lui o luăm, monom, în susul apei.

Și ce greu faci un drum când și
că bați calea mînzului.

La dreapta explodează o mină.

I-o fi călcat vre-un rumân pe
capac.

De-abia ne'ntoarcem capul.

— Văzuși, directoare, ce mai arti-

fiț, — își dă cu părerea Baloleanu.

— De clocea sub dumneavoastră
nu-i mai ziceați artifiț — mormăie ser-
gentul Popescu.

Și mergem!

— Doctore, ce te ții de noi ca
scaiu; ori ne coboști?

Doctorul Ludu, vesel ca un tată
când i-a născut nevasta băiat, răspunde
ca un curtean dela curtea lui Ludovic
al XVI-lea:

— Mi-a plăcut totdeauna antura-
jul select...

Și ca să fie complet manierat,
după ce-a spus „select”, mai adaugă:
Zexe!

Și mergem!

— Directore o mai fi mult?

— Până unde?

— Până unde mergem noi.

— Păi știu eu unde mergem!...

Dicu, secretarul batalionului, lepăie
după noi de parcă s'ar întoarce dela
târg.

— Mă Dicule, — zice maiorul,
care ne-a ajuns din urmă — tu ai fi
bun de femeie pierdută.

Maiorul a spus altfel dar mie nu-
mi dă mâna să scriu cum a zis maiorul.

Dicu se uită la mine cu ochii de
cap de miel fierț în tarhon, zâmbește
blând, se uită la Ludu, îi zâmbește și
lui tot blând, înghite sec și întreabă:

— De ce, domnule maior?

Maiorul dospise răspunsul pe'n-
delete:

— Păi ui-te, de ce: Tu, cum stai,
te și lungești; cum te scoli, mănânci;
cum mănânci, dormi; când umbli te

CALEIDOSCOP

Printre...

tinerii poeți ce s'au afirmat în ultimul timp găsim numele lui C. D. Ianculescu ca o garanție a unor luminoase așteptări. Cu toată unele influențe, inerente de altfel, străbat realizarea artistică a poemelor, poezia sa curge clar și limpede într-o personală interpretare a temelor abordate. Dela poezia închinată ca un imn de bunăvestire și slavă Ardealului răpit, până la stanțele ce sondează străfundurile sufletului omenesc, poezia lui C. D. Ianculescu se impune cu o autenticitate și o vigoare demne de reținut.

Transcriem sfârșitul unui minunat poem cu puternice accente de revoltă:

Iar de nu ni-i asculta, Doamne, ruga plecată,
Ne-om supăra pe gură,
Și-om zice de blestem și de'njurătură
Să știe și sfinții
Din Iconostas
Că nu ne-a mai rămas,
Decât să rupem granița cu dinții.

Din șirul celorlalte poeme semnalăm „Copilărie” publicată la o revistă bucureșteană. Inceputul se anunță îmbelșugat. Așteptăm în crezătorii roadele alese și nădăjdum că nu vom fi înșelați în aceste așteptări.

D-na Elisabeta Costea...

a tipărit de curând un volum de proză, intitulat „Insemnările unei refugiate”. Scrise cu o aleasă sensibilitate feminină, grație și nostalgie, fără afișate pretenții de creație majoră, Insemnările D-nei Elisabeta Costea constituie o carte de recreație.

Sugestive icoane psihologice, nuanțate într-un colorit ce uneori merge până la împliniri de adevărată artă, evocări calde și plastice, amintiri din Țara de dincolo de haturi — scrise într-o limbă simplă, sinceră, comunicativă, „Insemnările unei refugiate” impun în câmpul literelor ardeleno-povestitoare duioasă, necesar mult educației maselor de cititori.

Icoane pe sticlă

cumpără Muzeul „Astrei” Brașov, (B-dul Regele Ferdinand No. 12).

„Cântărețul” lui Goethe la Români

Primele frel încercări de traducere

de Ion Gherghel

I.

...Vremuri apuse, parcă, pentru vece! — Și dacă nu am avea convingerea că totul se învârtă, ca într'un cerc, în lumea asta trecătoare, durerea noastră ar fi fără leac...

Ațiunea acestei balade se petrece în acele timpuri când artiștii bătrâni erau respectați și admirați după merit și după cuviință; când și în lumea artei se prețuia experiența; când nu se observau semne de nerăbdare din partea tinerilor „virtuoși”, care își închipue, uneori, că lumea începe cu ei, și, mai ales, că bunătățile ei sunt făcute numai pentru stăpânirea poftelor lor uriașe; când idealismul nu era o vorbă goală și deșărtăciunea goanei nebune după materie era combătută prin fapte, nu prin cuvinte mincinoase; când arta în sine și prin sine putea să-ți dea suprema satisfacție, căci nu te obseda grija zilei de mâine, din simplul motiv că lumea era lume, traiul era trai, și viețuirea dela o zi la alta nu era o problemă. Iată și concretizarea poetică a acestor stări de lucruri:

*Ich singe, wie der Vogel singt,
Der in den Zweigen wohnt;
Das Lied, das aus der Kehle dringt,
Ist Lohn, der reichlich lohnet...*

Întâiul poet român, pe care l-a atras această poezie goetheană, a fost Nicolae Schelitti, un bun cunoscător al clasicilor germani. În volumul său de poezii, apărut în 1888, în editura G. Cașafany din Bărlad, talmăcitorul nostru își publică și „Cântărețul”, al cărui text nu l-am văzut, până în prezent, în niciuna din revistele cu caracter literar. Probabil a fost publicat, spre deosebire de alte talmăcirii, de-a dreptul în volum.

Această primă încercare păcătuiește împotriva armoniei și nu dă dovadă de destuiă mlădiere, îndepărtându-se, pe alocuri, de spiritul neaș al limbii noastre. Astfel, bunăoară, versurile:

*Gegrüßet seid mir, edle Herrn,
Gegrüßt ihr, schöne Damen!
Welch reicher Himmel! Stern bei Stern!
Wer kennet ihre Namen?*

N. Schelitti le traduce fără nerv poetic:

*La toți fac salutarea mea,
La dame salutare,
Ce cer frumos, stea lângă stea
Ce falnică splendoare.*

Eliziuni prea frecvente, adausuri și inadvertențe de sens scad și mai mult valoarea literară a acestei prime încercări. Dacă ea nu va fi făcut impresie prea mare nici în timpul când s'a produs, în orice caz a avut meritul să atragă atenția cititorilor români asupra acestui produs poetic superior, mai ales că autorul traducerii a isbutit să fau-

rească și câteva versuri credincioase și curgătoare.

După un deceniu dela apariția talmăcirii lui Schelitti, apare în *Familia* lui Iosif Vulcan, — la 1897, — a doua încercare de a turna în formă românească această baladă. Autorul ei e C. Xeni. Încercarea lui este inegală: alături de versuri bine șlefuite are și această traducere îmbinări nenaturale de cuvinte și expresii căutate, ce dau impresia de forțat. Această lipsă de limpezime destramă atmosfera și micșorează efectul poetic.

Trecând peste pragul veacului nostru, întâlnim, în același an, (1908) — în revistele *Ramuri*, *Sămănătorul* și *Junimea Literară* — trei traduceri ale baladei *Cântărețul*. Ne oprim, în acest articol, asupra încercării lui C. D. Crăciunescu dela *Ramuri*. Versificația e, în general, corectă. Ideile însă sunt exprimate uneori neclar, altele chiar greșit, ca bunăoară în strofa a III-a, unde textul original:

*Der Säng'er drückt' die Augen ein
Und schlug in vollen Tönen;
Die Ritter schauten mutig drein,
Und in den Schoss die Schönen...*

este redat prin

*Rădică ochii îndrăsnieți
Și 'n valuri crește cântul...
Răpiți stau nobilii măreji
Și mut îi e cuvântul...*

Fondului i s'a dat deci mai puțină atenție, în această încercare de talmăcire, decât formei, care, din punct de vedere ritmic ar corespunde. Altfel însă e mai bine să nchizi ochii. Vorba poetului:

*In Saal voll Pracht und Herrlichkeit
Schliesst, Augen euch; hier ist nicht Zeit,
Sich staunend zu ergötzen...*

ceea ce din condeiul talmăcitorului dela *Ramuri* a ieșit stălcit și de-a'ndoaaselea:

*Sub cer ca 'n basme instelat,
Vezi, ochiu uimit și încântat
Întreaga măreție!*

Apoi tocmai dimpotrivă! Ar trebui să nu vezi („Schliesst Augen euch!“). Fiindcă nu ai venit în sala regală să privești, cu nesațiu, splendorile ce te înconjoară, căscând gura și holbând ochii, ci ai venit să cânti, să-i delectezi tu, prin arta ta, pe simandicoșii oaspeți ai castelanului.

Când se apucă omul să facă o ispravă cum e o traducere artistică din domeniul poetic, apoi trebuie, cel puțin, să cunoască bine amândouă limbile: cea în care și cea din care traduce. Altmintrelea o scrintește, ca talmăcitorul acestei balade dela revista din Craiova.

106 ani de luptă românească are
„GAZETA TRANSILVANIEI”

PREDICI ÎN PUSTIU

Monștrii din sufletul nostru

Dacă am fi creștini adevărați nu numai că ar trebui să știm ierta, ci să întorcem binele pentru rău. Dar îndrănește să spui unui prieten: Te-a nedreptățit Popescu! Te-a ofensat! Ți-a spus o vorbă ce n'o merita!

Fii drăguț cu el, arată-i și mai multă căldură și prietenie, să nu cumva să-ți iasă din gură un cuvânt aspru sau vre-o scrisoare ochi pentru ochi și dinte pentru dinte.

Ai căpăta răspunsul: „Dar ce, am căpiat? Auzi, Doamnă, să mă ofenseze și tot eu să fiu drăguț cu el? Câteva perechi de palme, asta da, dar nu să l mai și salut cu prietenie și afecțiune”.

Săraca omenire — a avut acum 2000 de ani, trimis de cer, pe cel mai mare învățător și tot n'a învățat nimic. Știința, tehnica, civilizația au progresat, fără doar și poate, dar monștrii din suflet n'a reușit de loc să-i combată. Sunt și azi aceiași ca acum 2000 - 3000 de ani: ură, ceartă, răzburare, procese, divorțuri, invidie, ambiție, răutate, cruzime, sete de a distruge pe dușman, câștig fără muncă, desfrânare, imoralitate, bucurie pentru nenorocirea altuia, etc.

Citești de pe acuma în ziare și auzi la radio: „S'au constituit comisiunile care să judece pe criminalii războiului”. Criminalii sunt însă toți care n'au respectat Evanghelia, și ar trebui să distruge atunci toți atâția la popoarele învingătoare ca și la cele învinse.

Se spune: războiul este lege de viață; niciodată nu va dispărea dintre oameni și neamuri, cum nu va dispărea nici dintre animale. Știi de ce se vorbește acest limbaj? Fiindcă religia creștină n'a reușit până acuma de loc să distruge monștrii din sufletul omenesc. Când învingătorul va vorbi așa: „Te-am învins, dar îți voi da tot ce ai cerut la începutul războiului. Tu ai început războiul, dar iau asupra mea vina lui, căci dacă în războiul de acum 20 de ani nu te nedreptățeam, tu nu ai fi început războiul nou; vreau să-ți recunosc spațiul tău vital, vreau să-ți recunosc străvechile tale granițe etnice, vreau să-ți dau respirația largă a mărilor și coloniilor, căci e nedrept ce a fost până acuma, numai eu să mă bucur de ele, să mă răsfaț pe un teren prea mare și tu să te sufoci pe un spațiu sufocant” — abia atunci epoca războaielor va lua sfârșit.

Când va fi cea mai mare dată a istoriei?

Când se vor distruge, nu orașele și satele Europei și celorlalte continente, ci monștrii din sufletul omenesc.

Dr. M. Suciu-Sibianu

legeni din solduri ca văduvele, iar graba la tine, ca a Grecului la pușcărie.

— Ei, domnule maior, de-aș fi eu ce spuneți D-voastră (D cu e rușinos și ocolește cuvântul), ce mai curte mi-ați face aici unde așa ceva nu se găsește.

— Ba, Dicule, — intervine Baloleanu — să știu de bine că nu mai văd mulțime toată viața, da așa moștră ca tine, să te văz în combinezon și cu lămâia pă devlă, că tot nu mi-ar trebui.

— Eu zic, domnule maior, — mai încearcă Dicu să-și sare inima, — că pentru vârsta Dvs. mai bine că sunt căprar T.R., că cine știe ce rușine ați mai pate de m'ar fi făcut mama ce ziceți.

*
Și mergem!

*
Dăm de-un loc unde apa se subțiază.

— O-hopă! face Ludu.
Un pas mai lung și era bine. Așa...

— Pentru atâta lucru puteai să treci apa la pas mai jos cu vreo doi kilometri, nu trebuia să te sdrobești până aici.

Sărim toți, și mai bine, și mai rău. Dincolo, teren mlăștinos, iar unde nu-i apă, mine așezate ca un câmp de șah.

— Ia uități-vă, fraților, ce vă așteaptă.

Vă cu sens: eu sunt imun. Căl-ăm pe unde se vede urmă de pas, unul câte unul, până ne trezim la drumul bătut, ce duce pe sub cota 19,8, identificată de unul mai deștept.

Când au avut Rușii vreme să facă atâtea șanțuri, atâtea adăposturi, unele bine propiite în lăturoale?

Picură rar și rece, apoi stă tocmai când ne desfăcurăm toți foile de cort.

Subt sprânceana delușcanului, intrăm în formație de apropiere.

Căpitanul Zeno Balotescu la centru, cu a 5-a; a 6-a cu căpitanul Tănase la stânga, va face legătura cu re-

gimentul 95, iar Lt. Romulus Pănoiu, la dreapta

Regimentul din stânga a rămas mult în urmă așa încât întreg sectorul lui, până la mare, e acoperit de a 6-a, ca să nu ne rămână flancul descoperit.

Patrule rare pipăie terenul înainte ca niște tentacule. De n'ar fi războiu, ar fi frumos, și de nu ne-ar durea picioarele ar fi și mai frumos.

Cum trecem creasta, miroase a cadavre intrate 'n putrefacție. Acuma creastă e un fel de a vorbi, pentru că am urcat-o lin și am început coborîrea și mai lin.

În față, drept în fața noastră, în contrapantă, satul Dzantora, își risipește casele în după-amiaza asta cu soare și ploaie.

Baloleanu simte ceva:

— Mă, directoro, vezi satul ăla?

— Da ce, mă și chiior?

— Te 'ntreb și eu așa...

Înaintăm ca la manevre. Tot câmpul numai soldați ce merg fără grijă.

Când a trăznit primul proiectil, scurt, în dreapta, la 800 de metri, Baloleanu a făcut:

— Olio!

Grupele automat s'au răspândit în trăgători, fără nicio comandă.

Un alt proiectil a văjăit mai aproape, cu un sunet altfel de cum îl știam.

Ne-am trântit ca butucii.

Câteva clipe stăm lungiți, apoi, fiindcă nu se mai aude nimic, fășnim în salt, fiecare ochind din vreme groapa cea mai apropiată.

Cât am putut număra proiectilele, a mai mers cumva.

Încercăm sentimentul curios al primului atac la care nu ne așteptam. Să mergi așa, fără gând de luptă și să te trezești dint'odată că ești încadrat de explozii din toate părțile, nu-i lucrul cel mai plăcut într'un războiu.

E ca și cum ai merge la nuntă și din senin nuntașii s'ar lua la bătaie.

Așa și noi. Știam că suntem în urmărirea inamicului, știam că batalio-

PAGINA MUNCITORULUI

muncă și lumină

Universitatea liberă
muncitorească

Bolile muncitorului

Conferința d-lui Dr.
Șerban Opreșescu

În dimineața duminicii de 24 Oct. a. c. a avut loc, în sala teatrului „Astra”, cea de a treia prelegere din ciclul Universității libere muncitorești.

Desvoltând conferința sa despre „bolile muncitorului”, d-l dr. Șerban Opreșescu subliniază, încă dela început, importanța factorului moral înaintea oricărei acțiuni care tinde la ridicarea nivelului de viață a muncitorului nostru.

Nimic nu se poate zidi, spune în esență conferențiarul, fără participarea conștientă a fiecăruia dintre noi.

Problema ridicării standardului general de viață, cuprinde, în aceeași măsură, valorile fizice și sufletești.

Binefacerile mediului natural, la care e bine să ne întoarcem cât mai adesea, plimbările în soare și în aer curat, acestea se împart, cu aceeași renăscătoare putere, atât organismului nostru fizic cât și întregii noastre alcături sufletești.

Intrebuițarea cât mai deplină și mai rațională a timpului liber, are, din pricina aceasta, o îndoită însemnătate: refacerea trupescă și spirituală.

Munca industrială, în deosebi, prin caracterul ei trepidant și unilateral, stârnește un dezechilibru organic și sufleteș, al cărui cel mai bun tămăduitor este timpul liber organizat.

Privind asupra realizărilor celorlalte țări, noi ne vom putea câștiga multe pilduitoare îndemnuri, pe care, însă, va trebui să le cernem, cu multă băgare de seamă, prin sита realităților noastre proprii.

Iar dacă vorbim despre cea mai proprie realitate românească, trebuie să ne amintim, mereu, că suntem un popor cu un covârșitor procent de muncitori agricoli.

Noi înșine, cei pe care datorințele noastre ne țin îndepărtați de mireasma pururi românească a brazdei, trebuie să ne întoarcem, cu sufletul și cu fapta noastră, la legile străbune ale obârșiei noastre plugărești.

Continuare în pagina 5-a

Sportul muncitoresc

Este cum nu se poate mai greșită părerea unora dintre noi, că activitatea fizică din timpul muncii înlocuiește nevoia de a face sport.

Se crede, în general, că efortul profesional satisface cu prisosință nevoia de mișcare a organismului uman.

Este o mare greșală în înțelegerea acesta. Căci a face sport nu înseamnă a te mișca în orice fel și în orice împrejurare.

Munca noastră zilnică ne impune într'adevăr un regim de efort fizic, care angajează, uneori până la istovire, anumite mădulare ale corpului omenesc.

Dar, spre deosebire de activitatea pricinuită prin sport și liberă mișcare, munca profesională nu antrenează de obicei decât un singur organ, lăsându-le pe celelalte într'o lăncezeală care duce la o adevărată descumpănire a echilibrului organic.

Și în afara de aceasta — ca o deosebire fundamentală între efortul profesional și cel sportiv — trebuie să cugetăm, mai ales, asupra faptului că activitatea noastră meșteșugărească sau intelectuală se produce întotdeauna într'un mediu închis, pe când sportul ne duce afară, în aer și

lumină, în soare sau frig, acolo unde s'a zămislit și unde vine să se împospăteze toată făptura lui Dumnezeu.

Prin urmare, două sunt condițiile care îmbogățesc valoarea mișcării sportive față de efortul profesional:

1. Cuprinderea întregului nostru organism într'un efort general și armonios.

2. Mediul natural, această binefăcătoare baie de lumină și de aer curat.

Dacă ne gândim încă o picătură, trebuie să ne dăm seama că sportul nu este numai util omului muncitor, dar că utilitatea lui crește în raport direct proporțional cu efortul profesional al muncitorului.

Căci în măsura în care omul se specializează mai mult asupra muncii sale, angajamentul organului specific (ochii pentru sudor, brațele pentru strungar, coloana vertebrală pentru cei mai mulți lucrători la pupitru), este mai mare, iar din pricina aceasta acel dezechilibru organic, despre care pomenirăm mai sus, este mai pronunțat.

Bisericuță din Albac

Bisericuță din Albac,
Tu ești al vremurilor semn,
Tot bietul nostru plâns sărac
E 'nchis în trupul tău de lemn.

Din ce-am cerut, din ce-am gândit,
Atâtea rugăciuni cuprinzi,
Și-atâtea vis neizbândit,
Sub vechiul tău tavan de grinzii...

Nu știi cum ne-am trudit stinger
De-apururi fără crezământ,
La Dumnezeu acolo 'n cer,
Și la 'mpăratul pe pământ...

De-aceea, ostent'acum
De zile rele câte-au fost,
Bătrână, te-ai pornit la drum,
Să-ți dele frații adăpost...

Rămâi aici, fă-ți un popas,
Fii sfernic bun din veac în veac,
Și spune-acasă ce-a rămas,
Bisericuță din Albac!

Octavian Goga

Sportul este singurul mijloc de refacere a celui echilibrat fără de care, buna stare sufletească sau corporală nu se poate încropi.

Un om este sănătos atunci când întreaga sa alcătuire organică se dezvoltă armonios.

Prin antrenarea întregului corp la mișcare liberă, în lumină și în aer curat, activitatea sportivă nivelează inegalitățile organice produse de munca profesională, restabilește echilibrul organismului și împospătează cu forțe noi pe omul muncitor.

Lucrătorii întreprinderilor industriale, prin caracterul unilateral al muncii lor, au mai multă nevoie de sport decât toate celelalte categorii de muncitori.

Căci efortul profesional, nu numai că nu este în stare a înlocui activitatea binefăcătoare a sportului, dar are neapărată trebuință de împlinirea adusă prin mișcarea liberă și armonioasă a practicei sportive.

Să nu prețuim sportul drept o distracție ca toate celelalte, când el nu este decât cel mai mai înviorător și mai distractiv mijloc de bună întreținere a sănătății noastre fizice și sufletești.

M. Someșeanu

AVIZ

Muncitori sunt toți cei care prin muncă cinstită câștigă existența lor și a familiei lor.

Muncitor este acela care muncește pământul (agricol), acela care muncește în atelier, fabrici, mine, (industrial) și acela care muncește cu condeiul (intelectual).

Așa înțelege „Muncă și Lumină”.

Infrățirea și conlucrarea tuturor va întări neamul.

Festivalul româno-german

care s'a desfășurat în sala teatrului „Reduta” în seara de duminică 17 Oct. a. c. a prilejuit formației locale „Muncă și Lumină”, în colaborare cu organizația culturală a grupului etnic german „Kraft durch Freude”, un frumos și bine-meritat succes.

După intonarea imnurilor român și german, corul muncitoresc al secției M.L.-I. A. R. de subț inimoasa conducere a d-lui contra-maistru Andriesei a executat, într'o perfectă condiție tehnică și spirituală, un mănunchiu de cântece populare românești.

Corul „Stürmer” al cântăreților seniori germani a cântat minunate lieduri și cântece germane.

Echipa de dansuri a grupului etnic german, formația feminină de gimnastică ritmică a secției I.A.R., precum și echipa de jocuri naționale a aceleiași secții, au adus programului o înviorătoare notă de divertisment.

Duetele d-șoarelor Virginia Pravăț — Alex. Wichman, precum și al d-ș. Theodora Geosch — d-l H. Derner, au satisfăcut, deopotrivă, așteptările publicului muncitoresc.

La fel cântările d-lui I. Crisbășanu.

Punctele au fostacompaniate de orchestra secției M. L.—Metrom și de d-na Fl. Iacob Cristorian.

Binefăcătoarea muncă a lui Louis Pasteur

În vremurile acelea de răscollitoare îndemnuri ale începutului celui de al nouăsprezecelea veac, pe când știința omenescă de-abia își încropise temelurile sale, Dumnezeu a dăruit Franței pe cel mai de seamă dintre filii săi, cinstitor de țară și iubitor a toată suflarea, pe marele savant și binefăcător al omenirii, Louis Pasteur.

În rodnicia sa viețată de șaptezeci și trei de ani, Pasteur a adus omenirii mai multă lumină și mai multă alinare decât veacuri întregi de orbăcălel înțunecate, care umpluseră pământul de profetii și de vrăjitorii mincinoase.

Această neîntrecută icoană a omului de știință, în cuprindătoarea sa spiritualitate, adu-

nase și împăcase indeolaltă cuvântul cel aspru al științelor practice cu înaltele unduri lăuntrice ale credinței.

Viețata lui Pasteur se desfășura, într'o stăruitoare și molcomă pulsație, dela uneltele lui de laborator până departe, la fruntarile cugetului omenesc, acolo unde străjulesc ingerii lui Dumnezeu.

Pentru omul de duh înalt, pentru adevăratul om de știință, preocupările și cunoștințele practice nu alcătuiesc o stavilă înaintea omenescului îndemn al credinței. Deasupra încordărilor sale de laborator, de printre eprubetele lui umplute cu primejdoase otrăvuri și culturi microblene, marele Pasteur găsea destul răgaz sufleteș pentru a privi înspre creștetul vie-

ții și pentru a desluși, dincolo de firea lucrurilor, chipul minunii căreia el însuși se străduia să-l fure un licăr de lumină și de elan.

Și a izbutit.

Dumnezeu i-a dăruit ceea ce alcătulise răvna întregii lui vieți. Înțeleptul și iubitorul de Dumnezeu și de oameni Pasteur, a adus pământului pe cea mai izbăvitoare dintre descoperirile științei. Adâncă sa cercetare asupra fermentației produse de dezvoltarea germenului specific, a înlesnit cunoașterea și combaterea celor mai multe și mai secerătoare boli. Biologii și medicii de după el n'au avut altceva mai bun de făcut decât să și însușească și să aplice adevărurile statornicite de Pasteur.

Prin cunoașterea microbului, bolile au încetat a mai fi poteci neîntoarse ale morții. Știința a câștigat puterea de a cunoaște și de a răpune pe a-

cești diavoli mici care mușcau nevăzuți din inima vieții.

Cu amarnică neînțelegere și invidie a avut a se lupta acest arhanghel al sănătății omenesti. Căci mulți dintre puternicii vremii îl priveau cu ochi iscoditori și răi.

Lupta sa neînchipuit de aprigă cu cel mai grozav dintre microbii pământului, cu turbarea, a atras asupra-i întunecate invinuirii de vrăjitorie și de satanism.

Dar Pasteur a răzbit pretutindeni, incredințat de dumnezeiasca sa chemare.

Cumplitul sfârșit al atâtor mil de oameni nevinovați, mușcați de un câne sau sgârșiați de o pisică, s'a lrosit din viețata omenirii. Și atâtea alte boli ascunse până la el, au încăput în puterile vindecătoare ale medicinei.

Nici unul dintre noi nu este în stare a simți desăvârșit marele dar pe care ni-l întinde

viețata risipită în primejdii și în muncă a lui Pasteur. Căci dacă toate născocirile științei ne ulmesc și ne încântă, dacă toate uneltele de confort și de securitate ne înlesnesc și ne înfrumusețază viețata, născocirea lui Pasteur este piatra de temelie a vieții însăși.

Cel mai mare dintre filii Franței, își doarme somnul de vecl în creștinească criptă, în incinta Institutului care-l poartă numele.

Parisul mai are și alte monumente, grăitoare de înaltă și constructivă spiritualitate, dar niciunul dintre acestea nu vine să îndreptățească mai puternic, mândria și buna nădejde a poporului francez, decum o face mausoleul sfânt al marelui iubitor de Dumnezeu și vindecător de oameni, Louis Pasteur.

t. m. v.

Statul polițist

de I. Urcanu

VI.

Urmărirea averii bisericii Sf. Nicolae

Nu numai organele administrative și polițienești erau angajate și obligate la urmărirea membrilor și activității Ligii Culturale, ci toți funcționarii care, într'un fel sau altul, aveau cunoștință sau măcar bănuiele în această direcție.

În special era controlată orice sumă de bani provenită din Vechiul Regat, fiind continue bănuiele că este trimisă de Liga Culturală, care întreține în Transilvania nu numai o mulțime de școli și biserici, ci subvenționează pe preoți, învățători, pe membrii familiilor memorandumilor condamnați și o întreagă ceată de tineri studenți de care se folosește ca agenți de legătură și propagandă.

Ca urmare, primul-ministru Bánffy avizează la 20 Aug. 1895 pe prefectul Maurer că, din informațiile particulare și confidentiale ale șefului de poștă și telegraf din Brașov, are cunoștință că la 15 Aug. restauratorul din suburbii Scheiu, Sterie Stinghe, a primit din nou 15.000 franci din Buzău.

Roagă pe prefect să cerceteze prin căpitanul orașului discret dar totuși cu mare atențiune la ce poate fi întrebuită această mare sumă de bani, ce scopuri servește și unde este păstrată. (No. 831/Pres).

Prefectul dispune cercetările necesare și raportează imediat primului-ministru că a luat măsurile de urmărire contra lui Sterie Stinghe. Și până la aflarea rezultatului îl informează că St. Stinghe — în afară de cărciuma din suburbii Scheiu — mai are o măcelărie și în Sinaia, unde câștigă sume importante și e probabil că marea sumă din 15 Aug. este din averea lui particulară.

Prefectul se plânge că și rezultatul acestei cercetări va fi fără rezultat, căci poliția este compusă din minoritari (naționalități) care, ca servitorii orășenești sunt incapabili de cercetări independente. Dacă s'ar întrebuița spre acest scop o persoană care să fie acreditată numai pe lângă prefect cercetarea cauzelor de acest fel s'ar face precis și cu toată încrederea. (No. 147/Pres. — 22 VIII. 1895).

La 26 August căpitanul orașului Hiemesch raportează prefectului că suma de 15.000 franci primită din Buzău reprezintă o rată din arenda moșiilor bisericii Sf. Nicolae, „Meteleu” și „Sudiți” dintre Buzău și Mizil, iar primitorul sumei Sterie Stinghe este casierul bisericii.

Atențiunea primului-ministru Bánffy este în continuă încordare și rapoartele prefectului nu-l mulțimesc, mai ales că are noi elemente informative în această chestiune.

De aceea la 24 Aug. revine cu No. 846/Pres. asupra adresei precedente și o completează spunând că e vorba

Continuare în pagina 5-a

Reuniunea de cântări „Gheorghe Dima” din Brașov își reîncepe activitatea

A P E L

La 3 Noemvrie 1943, Reuniunea de Cântări „Gheorghe Dima” din Brașov își reîncepe activitatea corală pentru anul 1943-944.

Acest nou an de activitate este legat de două evenimente însemnate pentru viața culturală, muzicală și religioasă a Brașovului, fapt pentru care „Reuniunea”, împreună cu asociațiile culturale brașovene mai jos semnate, conștiente de îndatoririle ce au în asemenea ocazii, vă leagă de suflet apelul de față.

Vom avea de sărbătorit în primul rând o aniversare de 80 ani dela înființarea „Societății de Teatru și Muzică”, leagănu Reuniunii. De asemenea, foarte probabil, vom avea de sărbătorit sfințirea Bisericii Sf. Nicolae, al cărei cor, condus de bagheta măiastră a lui „Gheorghe Dima”, era o podoabă a Brașovului cultural.

Dela acest efort al Reuniunii nu trebuie să lipsească nimeni dintre aceia care au activat, fie în corul vechii Reuniuni de cântări sau în cel al Reuniunii „Gheorghe Dima”, fie în corul Bisericii Sf. Nicolae din Scheii Brașovului sau în Societatea corală restrânsă „Acordul”, acel minunat mănunchiu de animatori ai conștiinței naționale din Transilvania.

Conștienți de greutatea fiecărui Român din timpurile de față, convinși însă de dragostea de neam a acelora cărora ne adresăm;

Convinși de spiritul de jertfă al tuturor Românilor brașoveni atunci când la temelia unei acțiuni stă dragostea de manifestare românească, oricât de grele ar fi împrejurările în care sunt chemați la datorie;

Contând pe pasiunea iubitorilor de muzică aleasă — din toate categoriile sociale și de toate vârstele; —

Rugăm stăruitor pe Doamnele, Domnișoarele și Domnii cu aptitudini muzicale să se înscrie și să activeze în Reuniunea de cântări „Gheorghe Dima”.

Comitetul Reuniunii a încredințat conducerea muzicală unui fost elev al maestrului Gh. Dima și fost membru al Reuniunii, — în calitate de „student” al istoricului Liceu din Brașov, — d-lui prof. I. Gherghel, conducătorul activității cultural-artistice dela Academia Comercială clujană din Brașov și vice-președintele Reuniunii „Gh. Dima”.

Biserica, „Astra” culturală, Casina Română și Reuniunea de Cântări „Gheorghe Dima” leagă de suflet tuturor cunoscătorilor de muzică datoria sacră de a contribui, cu însuflețită energie, la ridicarea prestigiului Brașovului românesc pe teren muzical, mai ales în aceste vremuri de regăsire a rosturilor noastre naționale pe plaiurile Transilvaniei. Niciodată nu a fost mai mare nevoia încheșării societății românești decât în momentele hotărâtoare ce ne este sortit să le trăim în acești ani de sbucium și de suferințe.

Pătrunși de importanța solidarizării depline, să ne strângem rândurile — cu mic, cu mare — adunându-ne, într'un singur gând și într'o singură simțire, în jurul stindardului nostru național-cultural.

Brașov, 21 Octomvrie 1943.

(ss) Dr. Nicolae Stinghe
protopop al Bisericii ortodoxe

(ss) Dr. N. Căliman
președintele Despărțământului „Astra”-Brașov

(ss) Ing. I. Bărbier
președintele Reuniunii de Cântări
„Gheorghe Dima”

P. S. Inscrierile se fac la Biblioteca „Astra” zilnic, între orele 9-12 a. m. și 4-7 d. m.

Prima probă de ansamblu coral va avea loc miercuri 3 Noemvrie la orele 6-8 seara, în sala festivă a Sfatului din Piața Libertății.

(ss) Aurel Ghilea
protopop al Bisericii unite

(ss) George Sorescu
președintele Casinei Române

(ss) Prof. Ion Gherghel
dirijorul corului „Gh. Dima” și vice-președintele
Reuniunii

Colaboratorii

noștri sunt rugați să ne trimită articole scurte.

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.

nul e în avangardă, știam ca undeva vom da și de Ruși, numai că nimănui nu i-ar fi trăznit prin cap să ia în serios proiectilele ce ne veneau din Dzantora.

Și măcar ce serioase erau! Sufletește nu eram pregătit de luptă. Ai fi fost cu totul altceva dacă „Informațiile” ne-ar fi avertizat că inamicul e decis să reziste, măcar și numai o noapte, în satul ăsta cu casele sparte.

Numai când proiectilele s'au îndesit ca cerșetorii la praznicul calicilor, ne-am dat seama că ospățul a început odată cu taraful acesta de jazz și că de-acum vom juca cum ni se cântă.

— Longhine, ori ce-o fi, te ții de coada mea.

Ștefan Longhin mi-e ordonanța și „ține-cal”. Până la Vladislavovka nu l-am văzut nici eu, nici alții. Acum, fiindcă nu mai are ce ține, — un obuz mi-a omorât calul — îmi ține mie de urf când i se pare că nu-i pericol. De data aceasta însă a calculat greșit Ștefan al

meu. A intrat în gura lupului și nu se dumirește ce poate să fie.

— Domnule locotenent, baș n'or fi Ruși ăia de pe dealul satului?

— Că doar n'ei fi vrând să fie sătence din Marga...

— Au, trăzni-i-ar hi fost Dumnezeu drăguțu, să știți că-s bolșevici!

Două mitraliere își deschid acum gurile de țate, în rafale scurte și lungi și odată cu ele încep și puștiile, ca să fie orchestra completă.

Ți-u-u, ți-u; fi-u, fi!

Cartușele sfredelesc pământul, ridicând praf; un fel de explozii în miniatură.

Ștefan, naiv ca o ordonanță ce n'a gustat până acum frontul, pune mâna pe-un cartuș ce s'a oprit în mușuroiul de lângă noi.

— Au-u! hierbinte-i!

Il saltă'n palmă, cum faci cu castanele iarna.

— Hai, Ștefane!

Țășnim din adăpostul larg în care ne trăseseșem nițel sufletul și ne trântim

găfâind într'o groapă, strâmtă și pentru unul, dar pentru doi.

În stânga, căpitanului Balatescu răspunde îndesat cu puștiile lui mitraliere. Cei din sat, cum fac câinii jidăriți, ne lasă o clipă de repaos și-și reped focul asupra stângii.

În groapă stăm pe vine, cu genunchii la gură, cu capul cât mai jos. La amândoi spatele ni-i una cu suprafața câmpiei.

— Ștefane, mai strânge-te puțin că nu mai pot.

Încercați să stați odată un ceas așa, pe vine, să vedeți cum vă priește.

Un picur de transpirație mi s'a oprit în colțul gurii și cămașa o simt rece în spate.

Longhin s'ar strânge, dar n'are unde.

Din șanțul din stânga, se târăște până deasupra gropii noastre căprarul Ioniță din Sălătrucelul Muscelului.

Il aud respirând adânc deasupra capului.

Elisabeta Costea Insemnările unei refugiate

București, 1943.

Am urmărit cu un interes tot mai viu colțul confratelui „Ardealul” alimentat aproape număr de număr de focul sacru al Inimei de Vestală sbuciumată a unei refugiate, care se ascundea cu modestie sub înfășălele E. C.

Slova ei este clocotul sufletesc nepotolit al unei ardelence născută și crescută în atmosfera de lumină și căldură românească a Clujului, pe care îl poartă mereu și pretutindeni cu ea.

Smulsă în chip brutal din culbursorul modest dar încălzit de dragostea nefermărită a mamei, înviorat și transformat în palatul celor mai frumoase basme al micilor ei Făt Frumos și Cosânzeană, l-a părăsit vremelnic purtând comoara lui pe drumul spinos și lung al pribegiei.

Înima însă l-a rămas acolo netezind și mângâind pereții reci, înăuntrul cărora s'a incubat „strălnul” și ridicând cu grija bucăți de hârtie și bețe de chibrituri dintre firele de țarbă și grupurile de flori ale grădinei, aruncate cu indiferență de proprietarul samavolnic prin geamul întredeschis în care se reflectează cupola catedralei și a Teatrului Național.

Am de-acum în fața mea volumul d-nei Elisabeta Costea, cuprinzând 38 fragmente din suspinul ei neîntrerupt de trei ani și mai bine.

Continuă munca grea și istovitoare în școală, ca și înainte, și în familie e aceeași mamă gingașă și alintătoare a micilor ei copii, ca și la Cluj, Nu! — mai mult chiar, mai pățimăș ti strânge la pieptul ei, mai îngrijorată este în orice clipă de sănătatea și puterea lor, căci ei sunt nădejdea și chezașia zilei mai bune de mâine, ei sunt crescuți în idealul de a se înscrie la liceul din Cluj care, la întrebarea: „Vă place aici? Îți răspund: — Era mai bine acolo!” (pag. 88).

La multele regrete se adaugă și o mare îngrijorare: „Privesc la ei, la sburdăntăcia jocurilor lor, la lilteciul pe care mi-l întind și mă gândesc că ei nu mai știu că a fost cândva o stradă cu multe, foarte multe flori de „mălin”, că el umplându-și nările cu mirosul lor, nu simt decât dulceața mirosului de liliac, nu și tristețea ei...” (pg. 43).

Cartea d-nei E. Costea țâșnește din adâncuri, asupra cărora s'a lăsat umbră grea, pe care scrisul ei o luminează și sfârtecă, lăsând să se întrevedă prin puternica-i credință în biruința dreptății zorii zilelor mai bune la care neamul are dreptul său sfânt.

Vor citi cartea cu interes și folos mulți, dar ea este un prilej de reconfortare pentru sutele de mii de pribegi care trăiesc și formează aceeași osmoză sufletească.

I. Bozdog

— Ce-i Ioniță?

— Am venit în vizită, Domnule locotenent. Apoi, văzându-mi ordonanța: Ce-i Loghine, din ține-cal ai ajuns pușcaș-grenadier?

Pale-pale de gloanțe se abat asupra noastră, așa cum vine ploaia bătută de vânturi.

— Fugi, Ioniță că te ating...

— Ia dai în... Doamne iartă-mă, Domnule locotenent, că doar n'or fi nebuni!

Și până nu i se înfig chiar sub nas câteva gloanțe, Ioniță, ca un observator conștiincios, ne informează cum se mișcă cei din sat. Numai gloanțele ce i-au rămat sub bărbie îl determină să se târască în șanțul lui, la vreo trei metri în stânga și în spatele nostru.

— Acum mă duc, Domnule locotenent, să trăiți!

— Să dea Dumnezeu, Ioniță, — îl răspund, cu gândul la semnificația mai adâncă a aceluia formal „Să trăiți!”

(va urma)

Ion Colan

Invăţământul practic

— Continuare din pag. 1-a —

drumul pe care ai pornit. Nu se vor mai repeta anomaliile trecutului ca să nu prididească statul să-şi plaseze în bugetul anemiat ca funcţionari pe toţi bursierii săi din diferitele şcoli profesionale şi practice.

Aici însă nu va merge cu „practica standard” şi tipologică. Regiunea şi ţinutul îşi cere partea în dezvoltarea şi întărirea specificului ei.

Altfel, se va ajunge ca şi alte dăţi — şi ne gândim cu duioşie la bunele intenţiuni ale guvernului lorga din 1932 — la o ridicată parodie a practicisimului.

Bunele intenţiuni nu au lipsit. Trebuie puşi însă oameni care ştiu ce vor şi au perseverenţa necesară.

I. B.

Bolile muncitorului

Conferinţa d-lui Dr. Şerban Opreşescu

Continuarea din pagina 4-a

Şi să revenim, cât mai adesea, în mijlocul puterilor care ne-au zămislit: soarele, mişcarea, aerul curat.

Pentru aceasta, timpul liber organizat stă la îndemână, ca cel mai iscusit tămăduitor.

D-l dr. Şerban Opreşescu, enumeră şi caracterizează, apoi, bolile care pândesc sănătatea muncitorului.

Domnia-sa insistă, cu osebire, asupra tuberculozei, care dă populaţiei noastre un intristător de mare procent de mortalitate.

Dar s'a observat, la noi şi în alte ţări, că muncitorimea industrială prezintă o scădere, din ce în ce mai simţitoare, a procentului de tuberculoşi.

Lucrul acesta se datoreşte, desigur, organizării sanitare din marile întreprinderi, controlului continuu precum şi asistenţei care se dă celor suferinzi.

La ţară lucrurile merg, însă, mai greu. Țăranului îi lipseşte, în mare măsură, îndrumarul unei adevărate educaţii sanitare. Deaceia, iniţiativa Asociaţiunii „Astra” de a întreprinde adevărate şcoli de educaţie gospodărească în lumea satelor noastre, înfăţişează un adevărat început pentru reînvierea ataviceilor puteri naturale ale ţăranului român. Căci cea mai savantă organizare socială rămâne zadarnică, fără îndrumarea directă şi pilduitoare a fiecăruia dintre noi.

Şi așa precum ţăranului i-a lipsit până acum o îndrumare directă ca aceea pe care i-o aduce recenta iniţiativă a Asociaţiei de a organiza acele şcoli de educaţie gospodărească, așa cum ţăranului i-a lipsit asistenţa medicală a centrelor de muncitorime industrială, muncitorului industrial, la rândul său, îi lipseşte asistenţa naturală a mediului plugar.

Soare, aer curat, mişcarea sportului şi a plimbărilor — mai ales a acestora din urmă — stau la îndemână tuturor muncitorilor industriali.

Intrebuinţarea cât mai judicioasă a timpului liber, ne readuce echilibrul organic şi sufletec, pe care munca istovitoare a regimului de războiu ni-l sminţeşte adesea.

Reîntorcându-se sub zodia împrejurărilor naturale, dăruindu-şi bucuria mereu înzdrăvenitoare a soarelui şi a aerului curat, muncitorul industrial îşi împlineşte puterile cheltuite în muncă şi îşi regăseşte, în acelaşi timp, şi călăuză cea mai credincioasă a adâncului său sufletec de român şi de plugar.

T. Frăsineanu

Daţi copilului Dvs. alimentul ideal

GRIS CU CALCIU
PENTRU COPIL SUGAN

CUPRINDE:
GRIS DE GRAU DE
CALCIU FOSFORIC
TRIEAZIC 0,5%

ESCULAP

SĂR

LABORATOR DE PRODUCŢIE
CHIMICO-FARMACEUTICĂ
BUCUREŞTI

TELEFON 50239

Cel mai bun aliment pentru sugri, foarte necesar în epoca de o-sificare şi de apariţie a dinţilor.

Cuţia 250 gr. Lei 159.

Dintr'o arhivă secretă braşoveană

Statul poliţist

Continuare din pag. 3-a

de I. Urcanu

de 16.000 fr. şi că trimiţătorul din Buzău este individul D. Popescu.

Prefectul este rugat să-şi extindă cercetările şi asupra constatării identităţii şi ocupaţiei trimiţătorului, cum şi asupra relaţiunilor ce le are acesta cu Sterie Stinghe, iar rezultatul să i-l comunice cel mai târziu până la sfârşitul lunii August.

La 27 Aug. prefectul raportează primului-ministru că biserica valahă Sf. Nicolae din Braşov are între Buzău şi Mizil două moşii mari „Meteleu” şi „Sudiţi” pe care le ţine în arendă D. Popescu, locuitor în Valahia, cu 100.000 fr. anual şi deci suma de 15.000 fr. reprezentă o rată de arendă primită de casierul bisericii St. Stinghe. Suma se va întrebuinţa pentru clădirea noii biserici. (No. 152/Pres.)

Primind acest raport primul-ministru este şi mai intrigat şi la 1 Sept. 1895 roagă pe prefect să cerceteze cauza cu şi mai mare atenţiune... „Este un fenomen atât de neobişnuit ca această biserică să aibă în străinătate o avere ce întrece şi valoarea de un milion, în timp ce bisericile ortodoxe sunt în deobşte cunoscute ca foarte sărace, încât trebuie să rog pe Măria Ta să controlez datele informative privitoare la mărimea acestei moşii şi a numelui donatorului şi din alte părţi şi rezultatul acelor să mi-l comunici”. (No. 874/Pres.)

La 8 Sept. 1895 căpitanul oraşului raportează prefectului, la ordinul verbal

al acestuia, că a cercetat provenienţa averii din Vechiul Regat a bisericii Sf. Nicolae:

„Averea din apropierea Buzăului este mai mare de 4000 jughere şi a fost dăruită bisericii Sf. Nicolae în anul 1821 de către o anume Smaranda Bălăceanu din Buzău şi în prezent aduce un venit anual de 52.950 fr. (lei); cealaltă proprietate este de asemenea tot în apropiere de Buzău (lângă Mizil) în extindere de 5000 jugh. şi a fost cumpărată în anul 1883 de către biserica Sf. Nicolae din lăsamântul unui anume Zapas cu suma de fr. 50.000 (lei), care sumă, afirmativ, a fost plătită în numerar din averea bisericii. Venitul acestei moşii este 33.500 fr. (lei) anual. Arendaşul ambelor moşii este un oarecare Dumitru Popescu din Buzău. Biserica Sf. Nicolae mai are, înafară de aceste proprietăţi în Prahova din România o pădure de aproximativ 840 jughere care a fost cedată bisericii în anul 1837 de către un oarecare Dumitru Nicolau ca acoperire a unui împrumut de 8500 florini. Arendaşul acestei averi este în prezent George Medianu care plăteşte 515 lei anual”. (No. 31/Pres.)

Prefectul raportează aceste informaţiuni primului-ministru, cu observaţia că averea de o jumătate milion cu care s'a făcut în 1883 cumpărarea este provenită din economiile alor 62 ani. (No. 167/Pres. — 10 Sept. 1895.)

Din lumea largă

Raportul dintre piele şi vârsta omului

Dr. Otto Schallweg a cercetat din nou raportul dintre pielea şi vârsta omului. El a constatat că la bătrâneţe pielea se subţiază, ţesutul elastic se descompune, pigmentarea se măreşte, producându-se de asemenea o lărgire a foliculelor părului. Dr. Schallweg a constatat mai departe că în genere la bărbaţi pielea este mai groasă decât la femei. La bărbaţi sunt de asemenea mai groase şi mai abundente bandele de muşchi, dar fibrele sunt mai puţin elastice decât la femei.

Istoria războiului pe celoid

Unul dintre mijloacele cu care se scrie istoria războiului actual este aparatul de filmat. Din prima zi a războiului până în prezent reporterii fotografici de războiu au realizat, filmând pe toate teatrele de operaţiuni, aproape cinci milioane metri de film. Este un rezultat extraordinar, realizat prin munca periculoasă şi grea a reporterilor de războiu germani din prima linie. Mulţi dintre ei au plătit cu viaţa împlinirea marelor misiuni: menţinerea legăturii dintre front şi patrie şi crearea unui document istoric fără egal.

O familie de primari

În oraşul Menden din Vestfalia familia Wulff se poate mândri pe drept cuvânt a fi o familie de primari. Din această familie s'au ales timp de 7 generaţii primarii localităţii care numără 15.000 de locuitori. Primul primar Wulff a fost ales în anul 1580.

Peşti cu reflectoare

Racul „ephausid” din Oceanul Atlantic are sub torace organe de luminare, care nu numai că reflectă şi posedă un puternic izvor de lumină, ci dispun chiar de o lentilă, deci de un adevărat reflector. Acest reflector îl pot camufla imediat, el asemănându-se deci cu o lampă de buzunar, pe care o poţi aprinde şi stinge după voie.

Unde trăiesc cei mai bătrâni oameni

După datele statistice, cei mai bătrâni oameni trăiesc în Bulgaria. Acum câţiva ani s'a vorbit mult de cel mai bătrân locuitor al Bulgariei, păstorul macedonean Kosta Dimitroff, care atinse frumoasa vârstă de 121 de ani. Mai recent a făcut senzaţie Wladimir Popoff dintr'un sat de pescari în apropiere de Varna, care în vara anului 1940 a sărbătorit — în vârstă de 122 ani, împreună cu soţia sa care este cu doi ani mai tânără, aniversarea a 100 ani de căsătorie. În atelierul acestui centenar lucrează cinci generaţii din familia sa.

Mica publicitate

Femeie destoinică, pricepută la bucătărie şi spălat angajează cu luna sau cu ziua Str. Lorga 12 perter.

Tipografia „Astra” Braşov caută

ucenici români

Abonaţii braşoveni

sunt rugaţi să-şi achite abonamentul la administraţia gazetei — B-dul Regele Ferdinand nr. 12 — fără a mai aştepta să le vină acasă încasatorul nostru care, din cauza lipsei de oameni, a primit, în cadrele „Astri”, o altă însărcinare.

NOI nu avem subvenţii dela nimieri.

200 de ziare şi reviste pentru muncitorimea străină din Reich

Din amănuntele date de organele competente germane în materie de diriguire a muncitorimii străine aflate în Reich, reţese că în curând va apare în două limbi, anume în ucrainiană şi rusă, o nouă revistă ilustrată, destinată muncitorimii originare din răsărit. Revista aceasta e prima, în felul ei, pentru muncitorimea de limbă rusă şi ucrainiană. Ea vine însă să se alăture numeroaselor publicaţii, ziare şi reviste, ce apar de multă vreme în diferite limbi, deservind variatele grupe muncitoreşti ce au venit să lucreze în Germania. În publicaţiile acestea, muncitorul străin poate găsi amănunte asupra principalelor evenimente întâmplare în ţara sa de baştină, ca şi asupra diferitelor probleme ce se pun în legătură cu ocrotirea socială, cu situaţia muncitorimii străine în Germania şi cu toate problemele ce pot interesa pe un străin.

La numărul ridicat de publicaţii aditate direct de autorităţile Reichului trebuie să se adauge cele peste 200 de ziare şi reviste străine, a căror răspândire este îngăduită în Reich. Este vorba, mai ales, de reviste săptămânale sau lunare care vin din toate părţile Europei spre a îngădui muncitorului străin din Germania să păstreze contactul cu lumea din care s'a despărţit vremelnic. O bună parte din aceste publicaţii sunt răspândite, mai ales în lagărele muncitoreşti mai mari, prin îngrijirea autorităţilor germane, fără abonament, prin vânzare număr cu număr.

TIPOGRAFIA

„ASTRA”

Execută orice tipăritură sau lucrare de legătorie

Telefon 1102

Aveţi încredere într'o întreprindere curată românească.

Atelierele: Str. Lungă No. 1. (în curtea cinematografului „ASTRA”)

Informațiuni

Taxele de membri ale Asociațiunii culturale „Astra” s'au modificat

In adunarea generală a „Astrei”, ținută la Sibiu în ziua de 26 Septembrie a. c., taxele de membri s'au modificat după cum urmează:

Membrii fondatori, dela lei 1000 la lei 2000.

Membrii pe viață, dela 500 la lei 1000.

Membrii activi, dela lei 30 la lei 50 pentru țărani și muncitori și lei 100 pentru intelectuali.

SPECTACOLE

Turneul tinereții și al veseliei. Miercuri, 27 Oct. a. c. la orele 8.30 seara se va reprezenta în sala „Astra” comedia în 3 acte (6 tablouri) *Pensiunea dragostei*, marele succes al teatrului Alhambra. Distribuția din Capitală.

Serată coreografică. Joi, 28 Oct. a. c. la ora 8 seara, va avea loc în sala „Reduta” producția coreografică extraordinară a dansatorului Kreutzberg, cu un repertoriu alcătuit din cele mai caracteristice dansuri. La pian: Fritz Wilkens.

Turneul Operei Române (cu 150 de persoane.) Sâmbătă, 30 Oct. a. c. se va reprezenta de două ori celebra operă CARMEN de G. Bizet în sala „Reduta”. *Matineu la ora 4 și seara la ora 8 precis.* Opera va fi dirijată de d-l Jean Bobescu. Dintre soliști vor apărea Maria Moreanu, în rolul titular, tenorul Emil Marinescu, G. Simionescu, Zana Săvescu și a. In actul II și IV divertisment dansant.

Concert de pian. Duminică, 31 Oct. a. c. la ora 8 seara va avea loc în sala „Reduta” un recital extraordinar, dat de celebrul pianist Wilhelm Kempff.

Pentru toate spectacolele se pot reține bilete la agenția teatrală Maria Băcilă, Telef. 35-37.

Bonurile de carne

In cursul săptămânei dela 28 la 31 Octomvrie, vor fi valabile următoarele bonuri de carne atât pentru cartelele fabricilor cât și pentru cealaltă populație:

Joi 28 Oct. bonul Nr. 31.

Sâmbătă 30 Oct. bonul Nr. 32.

Fiecare bon este valabil pentru cantitatea de 250 grame.

Bonurile neconsumate se anulează, ne mai putând fi folosite în cursul săptămânii următoare.

Biblioteca „Astrei” Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziția cititorilor. Secția de împrumut funcționează și ea.

Cronica Războiului

Securitatea prin acțiune

Lumea politică este preocupată de conferința tripartită care se ține la Moscova. Deși această reuniune se desfășoară într-o atmosferă de ermetism, cei din afară neavând mijlocul să cunoască conținutul desbaterilor, se pare că o clarificare ar fi totuși posibilă, cunoscându-se directivele generale ale discuției.

După telegramele de presă apărute în acest sens, încă din primul moment s'a putut lua act de întâmpinarea d-lui Molotov, comisarul pentru externe al Uniunii Sovietice, care a pus problema creării celui de al doilea front european. La această problemă, d-l Cordell Hull, ministrul de externe american, a răspuns că nu este calificat să discute probleme militare, asigurând totuși că Anglia și Statele-Unite vor cauta ca până în primăvara viitoare cel de al doilea front în Europa să devină fapt împlinit.

Cu același prilej, d-l Cordell Hull ar fi afirmat dorința Statelor Unite de a conlucra cu Marea Britanie și Sovietele, precizând că guvernul său nu are deloc dorința de a se amesteca în problemele care privesc stabilirea viitoarelor frontiere europene și ca atare d-sa în calitatea oficială pe care o deține, nu va aduce nicio atingere cererilor rusești, privitoare la Polonia, Finlanda și Țările Baltice.

In conformitate cu aceste știri produse mai sus, s'ar părea că toate problemele puse în conferință decurg în modul cel mai armonios și că, în cursul discuțiilor lor nu poate fi vorba de divergențe serioase, dar poate să fie vorba de un pericol amenințător pentru Europa și Balcani, căci există o sumă întreagă de manifestări anterioare acestui eveniment, care ne orientează asupra scopului și urmărilor celor ce se discută la Moscova.

Cu câteva luni în urmă, un important purtător de cuvânt englez afirma în mod public, că politica externă a Marelui Britanii a fost întemeiată pe un teren subred, făcând loc astfel unui curent de opinie publică mult mai diferit decât cel cunoscut în ultimii ani. Același important personaj afirma răspicat, că nicio forță nu poate fi îndejuns de tare, pentru a se substitui dreptului și adevărului. Era, deci, o invitație cu caracter general la aprofundarea situațiilor și la acceptarea unui nou ritm în raporturile dintre cei trei aliați. Inceputul a fost făcut de Anglia, urmată fiind — cu mai puțin entuziasm — de către Statele Unite. Într-o oarecare măsură, cuvintele acestea trebuie să fi avut ecou și la Moscova, deși după unii, noua bază de gândire anglo-americană și ar fi avut originea în atitudinea inflexibilă a sovieticilor.

Fapt este, că în ultima vreme am asistat la serioase concesiuni de ordin politic făcute de anglo-saxonii față de Soviete și de asemenea am luat act de concesiunile făcute de d-l Stalin unora dintre „slăbiciunile burgheze”, cum a fost, de pildă, instituirea patriarhiei ortodoxe din Uniunea Sovietică.

Dar cu toate aceste concesiuni formale, nu am putea totuși afirma că ele sunt îndeajuns fundamentate spre a contribui la cimentarea definitivă a raporturilor dintre aliați. Am putea deci presupune în modul cel mai logic, că Englezii fac toate concesiunile pe care le cred necesare, în dorința de a ajunge la acel mult discutat spațiu de mijloc, care să separe cele două mari forțe europene — Germania și Rusia — una de alta. Americanii, la rândul lor, acceptă jocul, din interese în legătură cu securitatea propriului lor spațiu economic. Iar Rușii ar accepta să creadă tot ce li se vorbește, dând la rândul lor impresia că înalțează pe calea concesiunilor, în speranța creării unui bloc pan-slav, acțiune pe care ar ajuta-o considerabil forul bisericesc ortodox înființat în capitala roșie.

Iată, deci, baza pe care am putea așeza raționamentul nostru, spre a descurca nenumăratele contradicții de care ne lovim citind și recitind telegramele, comunicatele și reportagiile despre relațiile aliaților și scopurile lor de viitor.

Dar alături de aceste raționamente ad-hoc, vin o altă serie de întâmplări și fapte, care se dovedesc independente de dorințele exprimate fie la Washington, fie la Londra și chiar Moscova. Luăm astfel act de tot mai adâncă prăpastie ce se sapă între guvernele emigrante și popoarele pe care susțin că le reprezintă. Luăm mai ales act de fapt, că aceste state înclină mai puțin către Londra și Washington și mai mult către Rusia. Iată o nouă primejdie, aceea a popoarelor care nu mai vor să cunoască conciliabulele cabinetelor diplomatice și sunt gata de a dispune cu totul în alt sens de soarta lor, nevoind să recunoască în acest procedeu o aventură.

Subt acest aspect, soarta țărilor balcanice nu mai este deloc atât de limpede și lipsită de amenințări. Fiecare din ele trebuie să-și precizeze bine poziția și să-și lămurească intențiunile. Căci, după cum spunea același personaj englez citat mai sus, dacă puterea prea mare poate fi motiv de dușmănie și pericol de pierdere, slăbiciunea poate reprezenta același pericol.

Deci, cei inactivi, rămași la voia întâmplării, conștient pe hazard, nu pot aștepta nimic bun în viitor. Lor le este deschisă poarta tuturor surprizelor — și nimănui nu poate garanta că nu și a prăbușirilor. Securitatea nu poate veni decât prin acțiune și mai ales, printr-o acțiune bine îndrumată.

Mersul războiului

Bătălia din Răsărit

In legătură cu mersul general al războiului și cu operațiunile din Răsărit, am luat act în săptămânile trecute de afirmația unui senator american, care susținea că Anglo-americanii au realizat practic cel de al doilea front, prin faptul că sustrag frontului rusesc un mare număr de divizii germane, care fac de pază pe coasta Atlanticului. Rușii singuri, spune acesta, n'ar fi putut face față avalanșei germane, după cum s'a și dovedit.

Pentru a susține această teză, se adaugă și alte comentarii ale presei anglo-saxone. Astfel, citim în „Economist” un reportaj în care se găsește următoarea frază: „Astăzi, armata germană stă ca și înaintea, nezdruccinată moralmente și fizicește. Un nou an de războiu depășește fizic puterile sovieticilor. Sovieticii sunt supraîncărcați pe plan militar”. Iar alături de revista engleză, înregistrăm și un comentariu al ziarului american „New York Herald Tribune”, în care se spune: „Retragerea germană a reușit cu o remarcabilă dibăcie și în perfectă ordine. Sovieticii nu au fost în stare să ia un număr însemnat de prizonieri. Armatele germane sunt încă intacte și în posesia unei poziții de apărare mai bună decât înaintea”.

Ultimele comunicate militare, referitoare la situația actuală a frontului, pot fi rezumate în știrile de mai jos:

După lupte de mai multe zile pe străzile orașului Melitopol, trupele germane au fost retrase în

de **Mardare Mateescu**

noaptea de 22 crt. pe pozițiile de la marginea apuseană a acestui oraș. Forțele proaspete aduse de sovietici, au atacat pe un front larg, concentrându-și masele pe cele două laturi ale orașului Melitopol. O luptă inversunată a durat în tot cursul zilei, grenadierii germani respingând toate atacurile. Ruinele Melitopolului, unde trupele germane se menținuseră vreme de mai multe zile, au fost apoi evacuate în urma unei superiorități numerice considerabile a inamicului, evitându-se astfel o ocolire. Puternice atacuri sovietice împotriva pozițiilor germane de baraj dela periferia occidentală a orașului, s'au prăbușit cu pierderi grave.

O altă luptă importantă se dă în fața pozițiilor de baraj germane, din apropierea orașului Krivoi Rog, situat în bazinul minier cu același nume, din cotul Niprului. Subt puternica presiune a mai multor pătrunderi cu blindate sovietice, pozițiile de bază au fost retrase mai în spate, în vreme ce flancurile au rămas imobile, fiind menținute cu succes.

In sectorul Sud-Est Kremenciug ca și în zona Nord Zaporoje, inamicul a pornit atacuri simultane, reușind să câștige teren în diferite sectoare. Prin lupte inversunate însă, trupele germane au izbutit să oprească străpungerea urmărită de inamic.

Alte bătălii importante au avut loc în regiunea Orșă-autostrada Smolensk, unde însemnate atacuri inamice au fost respinse.

Acțiune germană în Bodecanez

In cursul lunii Octomvrie, formațiuni germane, ajutate de aviație, au reușit să recucerească insulele Lavitha și Stampalia din Dodecanezul italian, ocupate de trupele lui Badoglio și Englezii.

Atacuri aeriene germane

Aviația germană a dat importante atacuri asupra coastelor de sud a Angliei. Bombe incendiare și explosive au fost aruncate deasupra portului Great Yarmouth și altor localități din aceeași regiune a Angliei de sud.

Veneția, oraș de reședință al diplomaților acreditați în Italia

După cum se anunță, Veneția va deveni în curând sediul tuturor diplomaților acreditați pe lângă guvernul republican fascist. Reprezentantul Bulgariei s'a instalat în oraș, iar cel al României, sunt așteptați. O deputație a ambasadei japoneze, ca și diplomații Slovaciei și Croației, sunt stabiliți aci de mai multă vreme.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL. 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astrei” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200